

హనుమత్ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నలలివారసమేత శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః

**శ్రీమద్రామాయణాంతర్గత యుద్ధకొండస్య త్రింశద్దిన పాఠయణచీక్ష**  
**ముప్పయ్యవ రోజు పాఠయణ - 10.07.2021**



|   |    |    |   |     |   |      |   |   |    |      |    |   |    |   |    |
|---|----|----|---|-----|---|------|---|---|----|------|----|---|----|---|----|
| స | కృ | దే | వ | ప్ర | ప | న్నా | య | త | వా | స్మీ | తి | చ | యా | చ | తే |
| 7 | 1  | 8  | 4 | 2   | 1 | 0    | 1 | 6 | 4  | 5    | 6  | 6 | 1  | 6 | 6  |

|   |   |    |   |     |    |    |      |   |    |      |   |     |    |   |   |
|---|---|----|---|-----|----|----|------|---|----|------|---|-----|----|---|---|
| అ | భ | యం | స | ర్వ | భూ | తే | భ్యో | ద | దా | మ్యే | త | ద్వ | తం | మ | మ |
| 0 | 4 | 1  | 7 | 4   | 4  | 6  | 1    | 8 | 8  | 1    | 6 | 2   | 6  | 5 | 5 |



**పాఠయణం చేయవలసిన సర్గలు : 05**

**సర్గల ఏడుస సంఖ్య**

128, 129, 130, 131 సర్గలు, సంక్షేపరామాయణం

**పాఠయణ శ్లోకాల సంఖ్య**

46 + 60 + 62 + 120 + 100 = 388 శ్లోకాలు

**అథ సంకల్పః**

అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, పద్మావతీజానేః, శ్రీవేంకటేశ్వర పరబ్రహ్మణః, రూపాంతరభూతస్య, శ్రీరామచంద్రప్రభోః, అనుగ్రహేణ, అస్మిన్, సర్వజగదుపద్రవకాలే, ప్రపంచశాంత్యర్థమ్, అపి చ, అతి శీఘ్రమేవ, విషూచికా క్రిమేః, వినాశనార్థం, కరోనా వ్యాధి జనితానాం, నానావిధానాం, సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయాది, సర్వోపద్రవాణాం, నివారణాయ, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానేన, నిరుహ్యమాణానాం, జపహెళామపారాయణ, ప్రవచనాదిరూపాణాం, నానావిధానాం, వేదోక్తకార్యక్రమాణామ్, అపి చ, సామాజిక, వైద్యకీయ, ఆర్థికసహాయాది రూపాణాం, బహుప్రకారాణాం, సేవా కార్యక్రమాణాం చ, ఇతోధిక, వీర్యవత్తాసిద్ధ్యర్థం, పూర్వోక్త, తత్తత్సేవారూపకర్తృణాం, తన్నిర్వాహకాణాం, తత్పురిపోషకాణాం చ, సర్వేషాం, శ్రీవేంకటేశ్వరానుగ్రహేణ, ఇతోధిక, శుభసంపత్సమృద్ధ్యర్థమ్, అపి చ, తత్తత్సేవాకార్యక్రమ ద్వారా, సర్వప్రపంచస్య, విశిష్య, భారతదేశస్య, ఉత్తరోత్తర, శుభసంపత్సమృద్ధ్యర్థం, భారతదేశస్య, శత్రుదురాక్రమణ, ఆర్థికమాంద్య, ప్రజాకల్లోలాది, సర్వపీడానివృత్త్యర్థం, విశేషతః, ఏతాదృశ, జగత్కళ్యాణకర, కార్యక్రమనిర్వహణశీలస్య, శ్రీమత్తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానస్య, ఇతోధిక, సర్వతోముఖాభివృద్ధి సిద్ధ్యర్థం, హనుమత్ సీతాలక్ష్మణ, భరతశత్రుఘ్న, పరివారసమేత, శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణః, ప్రీత్యర్థం చ, అక్షరలక్షాత్మక, సీతాలక్ష్మణహనుమత్సమేత, శ్రీరామమూలమంత్రానుష్ఠాన, తర్పణ, హెళామపూర్వకం

సకృదేవ ప్రపన్నాయ, తవాస్మీతి చ యాచతే ।

అభయం సర్వభూతేభ్యః, దదామ్యేతద్వ్రతం మమ ॥

ఇత్యేతన్మంత్రాంతర్గత, కటపయాది, సంఖ్యాశాస్త్రానుసారం, శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణాంతర్గత, యుద్ధకాండపారాయణం, తథా, శ్రీయోగవాశిష్ఠే, ఉత్పత్తిప్రకరణే, ఏకోనసప్తతితమసర్గ-పారాయణం చ, ఆచార్యముఖేన, అన్యోన్యసాహాయ్యేన, లోకకళ్యాణార్థం, కరిష్యామహే.

\*\*\*

**శ్రీ రెఘుప్రార్థన**

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధసే ।  
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాః పతయే నమః ॥ 1 ॥

**శ్రీ ఆంజనేయ ప్రార్థన**

గోష్పదీకృతవారాశిం మశకీకృతరాక్షసం ।  
రామాయణమహామాలారత్నం వందేఽనిలాత్మజమ్ ॥ 2 ॥

**శ్రీ వాల్మీకి ప్రార్థన**

కూజంతం రామ రామేతి మధురం మధురాక్షరమ్ ।  
ఆరుహ్య కవితాశాఖాం వందే వాల్మీకి కోకిలమ్ ॥ 3 ॥

**శ్రీరెఘుచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః**

\*\*\*

**అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే అష్టావింశత్యుత్తరశతతమస్సర్గః**

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।

భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

అయోధ్యాం తు సమాలోక్య చింతయామాస రాఘవః ।

చింతయిత్వా హనూమంతమ్ ఉవాచ ప్లవగోత్తమమ్ ॥ 128.1 ॥ (2 సార్లు)

జానీహి కచ్చిత్కుశలీ జనో నృపతిమందిరే ॥ 128.2 ॥

శృంగిబేరపురం ప్రాప్య గుహం గహనగోచరమ్ ।

నిషాదాధిపతిం బ్రూహి కుశలం వచనాన్మమ ॥ 128.3 ॥

శ్రుత్వా తు మాం కుశలినమ్ అరోగం విగతజ్వరమ్ ।

భవిష్యతి గుహః ప్రీతః స మమాత్మసమస్సఖా ॥ 128.4 ॥

అయోధ్యాయాశ్చ తే మార్గం ప్రవృత్తిం భరతస్య చ ।

నివేదయిష్యతి ప్రీతః నిషాదాధిపతిర్గుహః ॥ 128.5 ॥

భరతస్తు త్వయా వాచ్యః కుశలం వచనాన్మమ ।

సిద్ధార్థం శంస మాం తస్మై సభార్యం సహలక్షణమ్ ॥ 128.6 ॥

హరణం చాపి వైదేహ్యో రావణేన బలీయసా ॥ 128.7 ॥

సుగ్రీవేణ చ సంసర్గం వాలినశ్చ వధం రణే ।

మైథిల్యన్వేషణం చైవ యథా చాధిగతా త్వయా ॥ 128.8 ॥

లంఘయిత్వా మహాతోయమ్ ఆపగాపతిమవ్యయమ్ ।

ఉపయానం సముద్రస్య సాగరస్య చ దర్శనమ్ ॥ 128.9 ॥

యథా చ కారితస్నేతుః రావణశ్చ యథా హతః ।

వరదానం మహేంద్రేణ బ్రహ్మణా వరుణేన చ ॥ 128.10 ॥

మహాదేవప్రసాదాచ్ఛ పిత్రా మమ సమాగమమ్ ।

ఉపయాతం చ మాం సౌమ్య భరతస్య నివేదయ ॥ 128.11 ॥

సహ రాక్షసరాజేన హరీణాం ప్రవరేణ చ ॥ 128.12 ॥

ఏతచ్ఛ్రుత్వా యమాకారం భజతే భరతస్తదా ।

స చ తే వేదితవ్యస్యాత్ సర్వం యచ్ఛాపి మాం ప్రతి ॥ 128.13 ॥

జిత్వా శత్రుగణాన్ రామః ప్రాప్య చానుత్తమం యశః ।

ఉపయాతి సమృద్ధార్థః సహ మిత్రైర్మహాబలైః ॥ 128.14 ॥

జ్ఞేయాశ్చ సర్వే వృత్తాంతాః భరతస్యేంగితాని చ ।

తత్త్వేన ముఖవర్ణేన దృష్ట్వా వ్యాభాషణేన చ ॥ 128.15 ॥

సర్వకామసమ్పద్యం హి హస్త్యశ్వరథసంకులమ్ ।  
 పితృపైతామహం రాజ్యం కస్య నావర్తయేన్మనః ॥ 128.16 ॥

సంగత్యా భరతశ్రీమాన్ రాజ్యార్థీ చేత్స్వయం భవేత్ ।  
 ప్రశాస్తు వసుధాం కృత్నామ్ అఖిలాం రఘునందనః ॥ 128.17 ॥

తస్య బుద్ధిం చ విజ్ఞాయ వ్యవసాయం చ వానర ।  
 యావన్న దూరం యాతాస్మై క్షీప్రమాగంతుమర్హసి ॥ 128.18 ॥

ఇతి ప్రతిసమాదిష్టః హనూమాన్ మారుతాత్మజః ।  
 మానుషం ధారయన్ రూపమ్ అయోధ్యాం త్వరితో యయా ॥19॥

అథోత్పాత వేగేన హనూమాన్ మారుతాత్మజః ।  
 గరుత్మానివ వేగేన జిఘ్కాక్షన్ భుజగోత్తమమ్ ॥ 128.20 ॥

లంఘయిత్వా పితృపథం భుజగేంద్రాలయం శుభమ్ ।  
 గంగాయమునయోర్మధ్యం సన్నిపాతమతీత్య చ ।

శృంగిబేరపురం ప్రాప్య గుహమాసాద్య వీర్యవాన్ ॥ 128.21 ॥

స వాచా శుభయా హృష్టః హనూమానిదమబ్రవీత్ ॥ 128.22 ॥

సఖా తు తవ కాకుత్స్యః రామస్సత్యపరాక్రమః ।  
 సహసీతస్ససామిత్రిః సీ త్వాం కుశలమబ్రవీత్ ॥ 128.23 ॥

పంచమీమద్య రజనీమ్ ఉషిత్వా వచనాన్మునేః ।  
 భరద్వాజాభ్యనుజ్ఞాతం ద్రక్ష్యస్యద్వైవ రాఘవమ్ ॥ 128.24 ॥

ఏవముక్త్యా మహాతేజాః సంప్రహృష్టతనూరుహాః ।  
 ఉత్పాత మహావేగః వేగవానవిచారయన్ ॥ 128.25 ॥

సోఽపశ్యద్రామతీర్థం చ నదీం వాలుకినీం తథా ।  
 గోమతీం తాం చ సోఽపశ్యత్ భీమం సాలవనం తథా ।  
 ప్రజాశ్చ బహుసాహస్రాః స్ఫీతాన్ జనపదానపి ॥ 128.26 ॥

స గత్వా దూరమధ్వానం త్వరితః కపికుంజరః ।  
 ఆససాద ద్రుమాన్ ఫుల్గాన్ నందిగ్రామసమీపగాన్ ॥ 128.27 ॥

స్త్రీభిస్సపుత్రైర్వృద్ధైశ్చ రమమాణైరలంకృతాన్ ।  
 సురాధిపస్యోపవనే యథా చైత్రరథే ద్రుమాన్ ॥ 128.28 ॥

క్రోశమాత్రే త్వయోధ్యాయాః చీరకృష్ణాజినాంబరమ్ ।  
 దదర్శ భరతం దీనం కృశమాశ్రమవాసినమ్ ॥ 128.29 ॥

జటిలం మలదిగ్ధాంగం భ్రాతృవ్యసనకర్మితమ్ ।  
 ఫలమూలాశినం దాంతం తాపసం ధర్మచారిణమ్ ॥ 128.30 ॥

సమున్నతజటాభారం వల్కలాజినవాససమ్ ।  
 నియతం భావితాత్మానం బ్రహ్మర్షిసమతేజసమ్ ॥ 128.31 ॥

పాదుకే తే పురస్కృత్య శాసంతం వై వసుంధరామ్ ।  
 చాతుర్వర్ణ్యస్య లోకస్య త్రాతారం సర్వతో భయాత్ ॥ 128.32 ॥

ఉపస్థితమమాత్యైశ్చ శుచిభిశ్చ పురోహితైః ।  
 బలముఖ్యైశ్చ యుక్తైశ్చ కాషాయాంబరధారిభిః ॥ 128.33 ॥

న హి తే రాజపుత్రం తం చీరకృష్ణాజినాంబరమ్ ।  
 పరిభోక్తుం వ్యవస్యంతి పౌరా వై ధర్మవత్సలమ్ ॥ 128.34 ॥

తం ధర్మమివ ధర్మజ్ఞం దేహవంతమివాపరమ్ ।  
 ఉవాచ ప్రాంజలిర్వాక్యం హనూమాన్ మారుతాత్మజః ॥ 128.35 ॥

వసంతం దండకారణ్యే యం త్వం చీరజటాధరమ్ ।  
 అనుశోచసి కాకుత్స్థం స త్వాం కుశలమబ్రవీత్ ॥ 128.36 ॥

ప్రియమాఖ్యామి తే దేవ శోకం త్యజ సుదారుణమ్ ।  
 అస్మిన్ ముహూర్తే భ్రాత్రా త్వం రామేణ సహ సంగతః ॥ 128.37 ॥

నిహత్య రావణం రామః ప్రతిలభ్య చ మైథిలీమ్ ।  
 ఉపయాతి సమృద్ధార్థః సహ మిత్రైర్మహాబలైః ॥ 128.38 ॥

లక్ష్మణశ్చ మహాతేజాః వైదేహీ చ యశస్వినీ ।  
 సీతా సమగ్రా రామేణ మహేంద్రేణ యథా శచీ ॥ 128.39 ॥

ఏవముక్తో హనూమతా భరతో భ్రాతృవత్సలః ।  
 పపాత సహసా హృష్టః హర్షాన్మోహం జగామ హ ॥ 128.40 ॥

తతో ముహూర్తాదుత్థాయ ప్రత్యాశ్వస్య చ రాఘవః ।  
 హనూమంతమువాచేదం భరతః ప్రియవాదినమ్ ॥ 128.41 ॥

అశోకజైః ప్రీతిమయైః కపిమాలింగ్య సంభ్రమాత్ ।  
 సిషేచ భరతశ్రీమాన్ విపులైరాస్రబిందుభిః ॥ 128.42 ॥

దేవో వా మానుషో వా త్వమ్ అనుక్రోశాదిహోగతః ।  
 ప్రియాఖ్యానస్య తే సౌమ్య దదామి బ్రువతః ప్రియమ్ ॥ 128.43 ॥

గవాం శతసహస్రం చ గ్రామాణాం చ శతం పరమ్ ।  
 సుకుండలాశ్శుభాచారాః భార్యాః కన్యాశ్చ షోడశ ॥ 128.44 ॥

హేమవర్ణాస్సునాసోరూః శశిసౌమ్యాననాస్త్రియః ।  
 సర్వాభరణసంపన్నాః సంపన్నాః కులజాతిభిః ॥ 128.45 ॥



నిశమ్య రామాగమనం నృపాత్మజః, కపిప్రవీరస్య తదద్భుతోపమమ్ ।

ప్రహర్షితో రామదిదృక్షయాఽభవత్, పునశ్చ హర్షాదిదమబ్రవీద్వచః ॥128.46॥(2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపాత్తమ ।

భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే అష్టావింశత్యుత్తరశతతమస్సర్గః**



**అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమస్సర్గః**

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపాత్తమ ।

భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

బహుని నామ వర్షాణి గతస్య సుమహద్వనమ్ ।

శృణోమ్యహం ప్రీతికరం మమ నాథస్య కీర్తనమ్ ॥ 129.1 ॥ (2 సార్లు)

కళ్యాణీ బత గాథేయం లౌకికీ ప్రతిభాతి మే ।

ఏతి జీవంతమానందః నరం వర్షశతాదపి ॥ 129.2 ॥

రాఘవస్య హరీణాం చ కథమాసీత్సమాగమః ।

కస్మిన్ దేశే కిమాశ్రిత్య తత్త్వమాఖ్యాసి పృచ్ఛతః ॥ 129.3 ॥

స పృష్టో రాజపుత్రేణ బృస్యాం సముపవేశితః ।

ఆచచక్షే తతస్సర్వం రామస్య చరితం వనే ॥ 129.4 ॥

యథా ప్రవ్రాజితో రామః మాతుర్దత్తో వరస్తవ ।

యథా చ పుత్రశోకేన రాజా దశరథో మృతః ॥ 129.5 ॥

యథా దూతైస్త్వమానీతః తూర్ణం రాజగృహాత్ ప్రభో ।

త్వయాఽయోధ్యాం ప్రవిష్టిన యథా రాజ్యం న చేప్పితమ్ ॥ 129.6 ॥

చిత్రకూటం గిరిం గత్వా రాజ్యేనామిత్రకర్షణః ।

నిమంత్రితస్త్వయా భ్రాతా ధర్మమాచరతా సతామ్ ॥ 129.7 ॥

స్థితేన రాజ్ఞో వచనే యథా రాజ్యం విసర్జితమ్ ।

ఆర్యస్య పాదుకే గృహ్య యథాఽసి పునరాగతః ॥ 129.8 ॥

సర్వమేతన్మహాబాహుః యథావద్విదితం తవ ।

త్వయి ప్రతిప్రయాతే తు యద్వృత్తం తన్నిబోధ మే ॥ 129.9 ॥

అపయాతే త్వయి తదా సముద్రాంతమృగద్విజమ్ ।

పరిద్యానమివాత్యర్థం తద్వనం సమపద్యత ॥ 129.10 ॥

తద్దస్తిమృదితం ఘోరం సింహవ్యాఘ్రమృగాయుతమ్ ।

ప్రవివేశాథ విజనం సుమహద్దండకావనమ్ ॥ 129.11 ॥

- తేషాం పురస్తాద్బలవాన్ గచ్ఛతాం గహనే వనే ।  
 నినదన్ సుమహానాదం విరాధః ప్రత్యదృశ్యత ॥ 129.12 ॥
- తముత్క్షిప్య మహానాదమ్ ఊర్ధ్వబాహుమధోముఖమ్ ।  
 నిఖాతే ప్రక్షిపంతి స్మ నదంతమివ కుంజరమ్ ॥ 129.13 ॥
- తత్కృత్వా దుష్కరం కర్మ భ్రాతరౌ రామలక్ష్మణౌ ।  
 సాయాప్సే శరభంగస్య రమ్యమాశ్రమమీయతుః ॥ 129.14 ॥
- శరభంగే దివం ప్రాప్తే రామస్సత్యపరాక్రమః ।  
 అభివాద్య మునీన్ సర్వాన్ జనస్థానముపాగమత్ ॥ 129.15 ॥
- తతః పశ్చాచ్ఛార్పణఖా రామపార్శ్వముపాగతా ॥ 129.16 ॥
- తతో రామేణ సందిష్టః లక్ష్మణస్సహసోత్థితః ।  
 ప్రగృహ్య ఖడ్గం చిచ్ఛేద కర్ణనాసం మహాబలః ॥ 129.17 ॥
- చతుర్దశసహస్రాణి రక్షసాం భీమకర్మణామ్ ।  
 హతాని వసతా తత్ర రాఘవేణ మహాత్మనా ॥ 129.18 ॥
- ఏకేన సహ సంగమ్య రణే రామేణ సంగతాః ।  
 అహ్నశ్చతుర్థభాగేన నిశ్శేషా రాక్షసాః కృతాః ॥ 129.19 ॥
- మహాబలా మహావీర్యాః తపసో విఘ్నకారిణాః ।  
 నిహతా రాఘవేణాజౌ దండకారణ్యవాసినః ॥ 129.20 ॥
- రాక్షసాశ్చ వినిష్ఠిష్టాః ఖరశ్చ నిహతో రణే ॥ 129.21 ॥
- తతస్తేనార్దితా బాలా రావణం సముపాగతా ॥ 129.22 ॥
- రావణానుచరో ఘోరః మారీచో నామ రాక్షసః ।  
 లోభయామాస వైదేహీం భూత్వా రత్నమయో మృగః ॥ 129.23 ॥
- అథైనమబ్రవీద్రామం వైదేహీ గృహ్యతామితి ।  
 అహెలా మనోహరః కాంత ఆశ్రమో నో భవిష్యతి ॥ 129.24 ॥
- తతో రామో ధనుష్పాణిః ధావంతమనుధావతి ।  
 స తం జఘాన ధావంతం శరేణానతపర్వణా ॥ 129.25 ॥
- అథ సౌమ్య దశగ్రీవః మృగం యాతే తు రాఘవే ।  
 లక్ష్మణే చాపి నిష్క్రాంతే ప్రవివేశాశ్రమం తదా ॥ 129.26 ॥
- జగ్రాహ తరసా సీతాం గ్రహాః ఖే రోహిణీమివ ।  
 త్రాతుకామం తతో యుద్ధే హత్వా గృధ్రం జటాయుషమ్ ॥ 129.27 ॥
- ప్రగృహ్య సీతాం సహసా జగామాశు స రావణః ॥ 129.28 ॥

తతస్త్వద్భుతసంకాశాః స్థితాః పర్వతమూర్ధని ।  
 సీతాం గృహీత్వా గచ్ఛంతం వానరాః పర్వతోపమాః ।  
 దదృశుర్విస్మితాస్తత్ర రావణం రాక్షసాధిపమ్ ॥ 129.29 ॥  
 ప్రవివేశ తతో లంకాం రావణో లోకరావణః ॥ 129.30 ॥  
 తాం సువర్ణపరిక్రాంతే శుభే మహతి వేశ్మని ।  
 ప్రవేశ్య మైథిలీం వాక్యైః సాంత్యయామాస రావణః ॥ 129.31 ॥  
 తృణవద్భాషితం తస్య తం చ వైర్భుతపుంగవమ్ ।  
 అచింతయంతీ వైదేహీ అశోకవనికాం గతా ॥ 129.32 ॥  
 న్యవర్తత తతో రామః మృగం హత్వా మహావనే ॥ 129.33 ॥  
 నివర్తమానః కాకుత్స్థః అదృష్ట్వా గృధ్రం ప్రవివ్యథే ॥ 129.34 ॥  
 గృధ్రం హతం తతో దగ్ధ్వా రామః ప్రియసఖం పితుః ।  
 మార్గమాణస్తు వైదేహీం రాఘవస్సహలక్ష్మణః ।  
 గోదావరీమన్వచరత్ వనోద్దేశాంశ్చ పుష్పితాన్ ॥ 129.35 ॥  
 ఆసేదతుర్మహారణ్యే కబంధం నామ రాక్షసమ్ ॥ 129.36 ॥  
 తతః కబంధవచనాత్ రామస్సత్యపరాక్రమః ।  
 ఋశ్యమూకం గిరిం గత్వా సుగ్రీవేణ సమాగతః ॥ 129.37 ॥  
 తయోస్సమాగమః పూర్వం ప్రీత్యా హోర్దో వ్యజాయత ॥ 129.38 ॥  
 భ్రాత్రా నిరస్తః క్రుద్ధేన సుగ్రీవో వాలినా పురా ॥ 129.39 ॥  
 ఇతరేతరసంవాదాత్ ప్రగాఢః ప్రణయస్తయోః ॥ 129.40 ॥  
 రామస్య బాహువీర్యేణ స్వరాజ్యం ప్రత్యపాదయత్ ।  
 వాలినం సమరే హత్వా మహాకాయం మహాబలమ్ ॥ 129.41 ॥  
 సుగ్రీవస్థాపితో రాజ్యే సహితస్సర్వవానరైః ॥ 129.42 ॥  
 రామాయ ప్రతిజానీతే రాజపుత్ర్యాశ్చ మార్గణమ్ ॥ 129.43 ॥  
 ఆదిష్టా వానరేంద్రేణ సుగ్రీవేణ మహాత్మనా ।  
 దశ కోట్యః ప్లవంగానాం సర్వాః ప్రస్థాపితా దిశః ॥ 129.44 ॥  
 తేషాం నో విప్రకృష్టానాం వింధ్యే పర్వతసత్తమే ।  
 భృశం శోకాభితప్తానాం మహాన్ కాలోఽత్యవర్తత ॥ 129.45 ॥  
 భ్రాతా తు గృధ్రరాజస్య సంపాతిర్నామ వీర్యవాన్ ।  
 సమాఖ్యాతి స్మ వసతిం సీతాయా రావణాలయే ॥ 129.46 ॥



సోఽహం శోకపరీతానాం దుఖం తజ్జ్ఞాతినాం నుదన్ ।  
ఆత్మవీర్యం సమాస్థాయ యోజనానాం శతం ప్లుతః ॥ 129.47 ॥

తత్రాహమేకామద్రాక్షమ్ అశోకవనికాం గతామ్ ।  
కాశేయవస్త్రాం మలినాం నిరానందాం దృఢవ్రతామ్ ॥ 129.48 ॥

తయా సమేత్య విధివత్ పృష్ట్యా సర్వమనిందితామ్ ।  
అభిజ్ఞానం చ మే దత్తమ్ అర్చిష్మాన్ స మహామణిః ॥ 129.49 ॥

అభిజ్ఞానం మణిం లబ్ధ్వా చరితార్థోఽహమాగతః ॥ 129.50 ॥

మయా చ పునరాగమ్య రామస్వాక్లిష్టకర్మణః ।  
అభిజ్ఞానం మయా దత్తమ్ అర్చిష్మాన్ స మహామణిః ॥ 129.51 ॥

శ్రుత్వా తు వైధిలీం హృష్టః త్వాశశంసే చ జీవితమ్ ।  
జీవితాంతమనుప్రాప్తః పీత్యాఽమృతమివాతురః ॥ 129.52 ॥

ఉద్యోజయిష్యన్నుద్యోగం దధ్రే కామం వధే మనః ।  
జిఘాంసురివ లోకాంతే సర్వాన్ లోకాన్ విభావసుః ॥ 129.53 ॥

తతస్సముద్రమాసాద్య నలం సేతుమకారయత్ ।  
అతరత్యపివీరాణాం వాహినీ తేన సేతునా ॥ 129.54 ॥

ప్రహస్తమవధీన్నీలః కుంభకర్ణం తు రాఘవః ।  
లక్ష్మణో రావణసుతం స్వయం రామస్తు రావణమ్ ॥ 129.55 ॥

స శక్రేణ సమాగమ్య యమేన వరుణేన చ ।  
మహేశ్వరస్వయంభూభ్యాం తథా దశరథేన చ ॥ 129.56 ॥

తైశ్చ దత్తవరః శ్రీమాన్ ఋషిభిశ్చ సమాగతః ।  
సురర్షిభిశ్చ కాకుత్స్థః వరాన్ లేభే పరంతపః ॥ 129.57 ॥

స తు దత్తవరః ప్రీత్యా వానరైశ్చ సమాగతః ।  
పుష్పకేణ విమానేన కిష్కింధామభ్యుపాగమత్ ॥ 129.58 ॥

తం గంగాం పునరాసాద్య వసంతం మునిసన్నిధౌ ।  
అవిఘ్నం పుష్యయోగేన శ్వో రామం ద్రష్టుమర్హసి ॥ 129.59 ॥

తతస్తు సత్యం హనుమద్వచో మహత్, నిశమ్య హృష్టో భరతః కృతాంజలిః ।  
ఉవాచ వాణీం మనసః ప్రహర్షిణీం, చిరస్య పూర్ణః ఖలు మే మనోరథః ॥129.60॥(2 సార్లు)

రామభద్ర మహేశ్వాస రఘువీరన్యపోత్తమ ।

భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకోనత్రింశదుత్తరశతతమస్కర్ణః**

**అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే త్రింశదుత్తరశతతమస్సర్గః**

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరస్యసోత్తమ ।

భో దశాస్యాంతకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

శ్రుత్వా తు పరమానందం భరతస్సత్యవిక్రమః ।

హృష్టమాజ్ఞాపయామాస శత్రుఘ్నం పరవీరహా ॥ 130.1 ॥ (2 సార్లు)

దైవతాని చ సర్వాణి చైత్యాని నగరస్య చ ।

సుగంధమాల్యైర్వాదితైః అర్చంతు శుచయో నరాః ॥ 130.2 ॥

సూతాస్ఫుతిపురాణజ్ఞాః సర్వే వైతాళికాస్తథా ।

సర్వే వాదిత్రకుశలాః గణికాశ్చాపి సంఘశః ।

అభినిర్యాంతు రామస్య ద్రష్టుం శశినిభం ముఖమ్ ॥ 130.3 ॥

భరతస్య వచశ్రుత్వా శత్రుఘ్నః పరవీరహా ।

విష్టీరనేక సాహస్రాః చోదయామాస వీర్యవాన్ ॥ 130.4 ॥

సమీకురుత నిమ్నాని విషమాణి సమాని చ ।

స్థలాని చ నిరస్యంతాం నందిగ్రామాదితఃపరమ్ ॥ 130.5 ॥

సించంతు పృథివీం కృత్వాం హిమశీతేన వారిణా ।

తతోఽభ్యవకిరంత్యన్యే లాజైః పుష్పైశ్చ సర్వశః ॥ 130.6 ॥

సముచ్చితపతాకాస్తు రథ్యాః పురవరోత్తమే ।

శోభయంతు చ వేశ్మాని సూర్యస్యోదయనం ప్రతి ॥ 130.7 ॥

స్రగ్దామభిర్ముక్తపుష్పైః సుగంధైః పంచవర్ణకైః ।

రాజమార్గమసంబాధం కిరంతు శతశో నరాః ॥ 130.8 ॥

రాజదారాస్థథాఽమాత్యాః సైన్యాస్సేనాగణాంగనాః ।

బ్రాహ్మణాశ్చ సరాజన్యాః శ్రేణీముఖ్యాస్తథా గణాః ॥ 130.9 ॥

ధృష్టిర్జయంతో విజయః సిద్ధార్థో హ్యర్థసాధకః ।

అశోకో మంత్రపాలశ్చ సుమంత్రశ్చాపి నిర్యయుః ॥ 130.10 ॥

మత్తైర్నాగసహస్రైశ్చ శాతకుంభవిభూషితైః ॥ 130.11 ॥

అపరే హేమకక్ష్యాభిః సగజాభిః కరేణుభిః ।

నిర్యయుస్తురగాక్రాంతైః రథైశ్చ సుమహారథాః ॥ 130.12 ॥

శక్త్యష్టిప్రాసహస్తానాం సధ్వజానాం పతాకినామ్ ।

తురగాణాం సహస్రైశ్చ ముఖ్యైర్ముఖ్యనరాన్వితైః ।

పదాతీనాం సహస్రైశ్చ వీరాః పరివృతా యయుః ॥ 130.13 ॥

తతో యానాన్యపారూఢాః సర్వా దశరథస్త్రియః ।  
 కౌసల్యాం ప్రముఖే కృత్వా సుమిత్రాం చాపి నిర్యయుః ॥ 130.14 ॥  
 కైకేయ్యా సహితాస్సర్వాః నందిగ్రామముపాగమన్ ॥ 130.15 ॥  
 కృత్స్నం చ నగరం తత్తు నందిగ్రామముపాగమత్ ॥ 130.16 ॥  
 అశ్వానాం ఖురశబ్దేన రథనేమిస్సనేన చ ।  
 శంఖదుందుభినాదేన సంచచాలేవ మేదినీ ॥ 130.17 ॥  
 ద్విజాతిముఖ్యైర్లర్మాత్మా శ్రేణీముఖ్యైస్సవైగవైః ।  
 మాల్యమోదకహస్తైశ్చ మంత్రిభిర్భరతో వృతః ॥ 130.18 ॥  
 శంఖభేరీనినాదైశ్చ వందిభిశ్చాభివందితః ।  
 ఆర్యపాదౌ గృహీత్వా తు శిరసా ధర్మకోవిదః ॥ 130.19 ॥  
 పాండురం ఛత్రమాదాయ శుక్లమాల్యోపశోభితమ్ ।  
 శుక్లే చ వాలవ్యజనే రాజార్హే హేమభూషితే ॥ 130.20 ॥  
 ఉపవాసకృశో దీనః చీరకృష్ణాజినాంబరః ।  
 భ్రాతురాగమనం శ్రుత్వా తత్పూర్వం హర్షమాగతః ।  
 ప్రత్యుద్యయౌ తతో రామం మహాత్మా సచివైస్సహ ॥ 130.21 ॥  
 సమీక్ష్య భరతో వాక్యమ్ ఉవాచ పవనాత్మజమ్ ॥ 130.22 ॥  
 కచ్చిన్న ఖలు కాపేయీ సేవ్యతే చలచిత్తతా ।  
 న హి పశ్యామి కాకుత్స్థం రామమార్యం పరంతపమ్ ।  
 కచ్చిన్న ఖలు దృశ్యంతే వానరాః కామరూపిణః ॥ 130.23 ॥  
 అధైవముక్తే వచనే హనూమానిదమబ్రవీత్ ।  
 అర్థం విజ్ఞాపయన్నేవ భరతం సత్యవిక్రమమ్ ॥ 130.24 ॥  
 సదాఫలాన్ కుసుమితాన్ వృక్షాన్ ప్రాప్య మధుస్రవాన్ ।  
 భరద్వాజప్రసాదేన మత్తభ్రమరనాదితాన్ ॥ 130.25 ॥  
 తస్య చైష వరో దత్తః వాసవేన పరంతప ।  
 ససైన్యస్య తథాఽఽతిధ్యం కృతం సర్వగుణాన్వితమ్ ॥ 130.26 ॥  
 నిస్వనశ్రూయతే భీమః ప్రహృష్టానాం వనౌకసామ్ ।  
 మన్యే వానరసేనా సా నదీం తరతి గోమతీమ్ ॥ 130.27 ॥  
 రజోవర్షం సముద్ధాతం పశ్య వాలుకినీం ప్రతి ॥ 130.28 ॥  
 మన్యే సాలవనం రమ్యం లోలయంతి ప్లవంగమాః ॥ 130.29 ॥

తదేతద్బుశ్యతే దూరాత్ విమలం చంద్రసన్నిభమ్ ।  
 విమానం పుష్పకం దివ్యం మనసా బ్రహ్మనిర్మితమ్ ॥ 130.30 ॥  
 రావణం బాంధవైస్సార్థం హత్వా లబ్ధం మహాత్మనా ॥ 130.31 ॥  
 తరుణాదిత్యసంకాశం విమానం రామవాహనమ్ ।  
 ధనదస్య ప్రసాదేన దివ్యమేతన్మనోజవమ్ ॥ 130.32 ॥  
 ఏతస్మిన్ భ్రాతరా వీరా వైదేహ్య సహ రాఘవౌ ।  
 సుగ్రీవశ్చ మహాతేజాః రాక్షసశ్చ విభీషణః ॥ 130.33 ॥  
 తతో హర్షసముద్భూతః నిస్వనో దివమస్పృశత్ ।  
 స్త్రీబాలయువవృద్ధానాం రామోఽయమితి కీర్తితే ॥ 130.34 ॥  
 రథకుంజరవాజిభ్యః తేఽవతీర్య మహీం గతాః ।  
 దదృశుస్తం విమానస్థం నరాస్సోమమివాంబరే ॥ 130.35 ॥  
 ప్రాంజలిర్భరతో భూత్వా ప్రహృష్టో రాఘవోఽనుభుః ।  
 స్వాగతేన యథార్థేన తతో రామమపూజయత్ ॥ 130.36 ॥  
 మనసా బ్రహ్మణా సృష్టే విమానే భరతాగ్రజః ।  
 రరాజ పృథుదీర్ఘాక్షః వజ్రపాణిరివాపరః ॥ 130.37 ॥  
 తతో విమానాగ్రగతం భరతో భ్రాతరం తదా ।  
 వనందే ప్రయతో రామం మేరుస్థమివ భాస్కరమ్ ॥ 130.38 ॥  
 తతో రామాభ్యనుజ్ఞాతం తద్విమానమనుత్తమమ్ ।  
 హంసయుక్తం మహావేగం నిష్పపాత మహీతలే ॥ 130.39 ॥  
 ఆరోపితో విమానం తత్ భరతస్సత్యవిక్రమః ।  
 రామమాసాద్య ముదితః పునరేవాభ్యవాదయత్ ॥ 130.40 ॥  
 తం సముత్థాప్య కాకుత్స్థః చిరస్యాక్షి పథం గతమ్ ।  
 అంకే భరతమారోప్య ముదితః పరిషస్వజే ॥ 130.41 ॥  
 తతో లక్ష్మణమాసాద్య వైదేహీం చాభ్యవాదయత్ ।  
 అభివాద్య తతః ప్రీతః భరతో నామ చాబ్రవీత్ ॥ 130.42 ॥  
 సుగ్రీవం కైకయీపుత్రః జాంబవంతం తథాఽంగదమ్ ।  
 మైందం చ ద్వివిదం నీలమృషభం పరిషస్వజే ॥ 130.43 ॥  
 సుషేణం చ నలం చైవ గవాక్షం గంధమాదనమ్ ।  
 శరభం పనసం చైవ భరతః పరిషస్వజే ॥ 130.44 ॥  
 తే కృత్వా మానుషం రూపం వానరాః కామరూపిణః ।  
 కుశలం పర్యపృచ్ఛంస్తే ప్రహృష్టా భరతం తదా ॥ 130.45 ॥

అథాబ్రవీద్రాజపుత్రః సుగ్రీవం వానరర్షభమ్ ।

పరిష్వజ్య మహాతేజాః భరతో ధర్మిణాం వరః ॥ 130.46 ॥

త్వమస్మాకం చతుర్థాం తు భ్రాతా సుగ్రీవ పంచమః ।

సాహృదాజ్ఞాయతే మిత్రమ్ అపకారోఽరిలక్షణమ్ ॥ 130.47 ॥

విభీషణం చ భరతః సాంత్యవాక్యమథాబ్రవీత్ ।

దిష్ట్యా త్వయా సహాయేన కృతం కర్మ సుదుష్కరమ్ ॥ 130.48 ॥

శత్రుఘ్నశ్చ తదా రామమ్ అభివాద్య సలక్షణమ్ ।

సీతాయాశ్చరణౌ పశ్చాత్ వినయాదభ్యవాదయత్ ॥ 130.49 ॥

రామో మాతరమాసాద్య విషణ్ణాం శోకకర్చితామ్ ।

జగ్రాహ ప్రణతః పాదౌ మనో మాతుః ప్రసాదయన్ ॥ 130.50 ॥

అభివాద్య సుమిత్రాం చ కైకేయాం చ యశస్వినీమ్ ।

స మాత్యూశ్చ తతస్సర్వాః పురోహితముపాగతమ్ ॥ 130.51 ॥

స్వాగతం తే మహాబాహు లా కౌసల్యానందవర్ధన ।

ఇతి ప్రాంజలయస్సర్వే నాగరా రామమబ్రువన్ ॥ 130.52 ॥

తాన్యంజలిసహస్రాణి ప్రగృహీతాని నాగరైః ।

వ్యాకోశానీవ పద్మాని దదర్శ భరతాగ్రజః ॥ 130.53 ॥

పాదుకే తే తు రామస్య గృహీత్వా భరతస్స్వయమ్ ।

చరణాభ్యాం నరేంద్రస్య యోజయామాస ధర్మవిత్ ।

అబ్రవీచ్ఛ తదా రామం భరతస్స కృతాంజలిః ॥ 130.54 ॥

ఏతత్తే రక్షితం రాజన్ రాజ్యం నిర్యాతితం మయా ।

అద్య జన్మ కృతార్థం మే సంవృత్తశ్చ మనోరథః ॥ 130.55 ॥

యస్త్వాం పశ్యామి రాజానమ్ అయోధ్యాం పునరాగతమ్ ।

అవేక్షతాం భవాన్ కోశం కోష్ఠాగారం పురం బలమ్ ।

భవతస్తేజసా సర్వం కృతం దశగుణం మయా ॥ 130.56 ॥

తథా బ్రువాణం భరతం దృష్ట్వా తం భ్రాతృవత్సలమ్ ।

ముముచుర్వానరా బాష్పం రాక్షసశ్చ విభీషణః ॥ 130.57 ॥

తతః ప్రహర్షాద్భరతమ్ అంకమారోప్య రాఘవః ।

యయౌ తేన విమానేన ససైన్యో భరతాశ్రమమ్ ॥ 130.58 ॥

భరతాశ్రమమాసాద్య ససైన్యో రాఘవస్తదా ।

అవతీర్య విమానాగ్రాత్ అవతస్థే మహీతలే ॥ 130.59 ॥



అబ్రవీచ్ఛ తదా రామః తద్విమానమనుత్తమమ్ ।  
వహ వైశ్రవణం దేవమ్ అనుజానామి గమ్యతామ్ ॥ 130.60 ॥

తతో రామాభ్యనుజ్ఞాతం తద్విమానమనుత్తమమ్ ।  
ఉత్తరాం దిశమాగమ్య జగామ ధనదాలయమ్ ॥ 130.61 ॥

పురోహితస్యాత్మసమస్య రాఘవః, బృహస్పతేశ్శక్ర ఇవామరాధిపః ॥  
నిపీడ్య పాదౌ పృథగాసనే శుభే, సహైవ తేనోపవివేశ రాఘవః ॥ 130.62 ॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।  
భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే త్రింశదుత్తరశతతమస్సర్గః**



**అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే ఏకత్రింశదుత్తరశతతమస్సర్గః**

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।  
భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

శిరస్యంజలిమాధాయ కైకేయ్యానందవర్ధనః ।  
బభాషే భరతో జ్యేష్ఠం రామం సత్యపరాక్రమమ్ ॥ 131.1 ॥

పూజితా మామికా మాతా దత్తం రాజ్యమిదం మమ ।  
తద్దదామి పునస్తుభ్యం యథా త్వమదదా మమ ॥ 131.2 ॥

ధురమేకాకినా న్యస్తామ్ ఋషభేణ బలీయసా ।  
కిశోరవద్గురుం భారం న వోఢుమహముత్సహే ॥ 131.3 ॥

వారివేగేన మహతా భిన్నస్నేతురివ క్షరన్ ।  
దుర్బంధనమిదం మన్యే రాజ్యచ్ఛిద్రమసంవృతమ్ ॥ 131.4 ॥

గతిం ఖర ఇవాశ్వస్య హంసస్యేవ చ వాయసః ।  
నాన్వేతుముత్సహే రామ తవ మార్గమరిందమ ॥ 131.5 ॥

యథా చారోపితో వృక్షః జాతశ్చాంతర్నివేశనే ।  
మహాంశ్చ సుదురారోహః మహాస్కంధప్రశాఖవాన్ ॥ 131.6 ॥

శిర్యేత పుష్పితో భూత్వా న ఫలాని ప్రదర్భయన్ ।  
తస్య నానుభవేదర్థం యస్య హేతోస్స రోప్యతే ॥ 131.7 ॥

ఏషోపమా మహాబాహురా త్వదర్థం వేత్తుమర్హసి ।  
యద్యస్మాన్మనుజేంద్ర త్వం భక్తాన్ భృత్యాన్ శాధి హి ॥ 131.8 ॥

జగదద్యాభిషిక్తం త్వామ్ అనుపశ్యతు సర్వతః ।  
ప్రతపంతమివాదిత్యం మధ్యాహ్నా దీప్తతేజసమ్ ॥ 131.9 ॥

తూర్యసంఘాతనిర్ఘోషైః కాంచీనూపురనిస్వవైః ।

మధురైర్గీతశబ్దైశ్చ ప్రతిబుధ్యస్వ రాఘవ ॥ 131.10 ॥

యావదావర్తతే చక్రం యావతీ చ వసుంధరా ।

తావత్త్వమిహ సర్వస్య స్వామిత్యమనువర్తయ ॥ 131.11 ॥

భరతస్య వచశ్రుత్వా రామః పరపురంజయః ।

తథేతి ప్రతిజగ్రాహ నిషసాదాసనే శుభే ॥ 131.12 ॥

తతశ్చత్రుఘ్నవచనాత్ నిపుణాశ్శ్రుశ్రువర్ధకాః ।

సుఖహస్తాస్సుశీఘ్రాశ్చ రాఘవం పర్యుపాసత ॥ 131.13 ॥

పూర్వం తు భరతే స్నాతే లక్ష్మణే చ మహాబలే ।

సుగ్రీవే వానరేంద్రే చ రాక్షసేంద్రే విభీషణే ॥ 131.14 ॥

విశోధితజటస్నాతః చిత్రమాల్యానులేపనః ।

మహార్హవసనో రామః తస్థా తత్ర శ్రియా జ్వలన్ ॥ 131.15 ॥

ప్రతికర్మ చ రామస్య కారయామాస వీర్యవాన్ ।

లక్ష్మణస్య చ లక్ష్మీవాన్ ఇక్ష్వాకుకులవర్ధనః ॥ 131.16 ॥

ప్రతికర్మ చ సీతాయాః సర్వా దశరథస్త్రియః ।

ఆత్మవైవ తదా చక్రుః మనస్విన్యో మనోహరామ్ ॥ 131.17 ॥

తతో వానరపత్నీనాం సర్వాసామేవ శోభనమ్ ।

చకార యత్నాత్కౌసల్యా ప్రహృష్టా పుత్రలాలసా ॥ 131.18 ॥

తతశ్చత్రుఘ్నవచనాత్ సుమంత్రో నామ సారథిః ।

యోజయిత్వాఽభిచక్రామ రథం సర్వాంగశోభనమ్ ॥ 131.19 ॥

అర్కమండలసంకాశం దివ్యం దృష్ట్వా రథోత్తమమ్ ।

ఆరురోహ మహాబాహుః రామస్సత్యపరాక్రమః ॥ 131.20 ॥

సుగ్రీవో హనుమాంశ్చైవ మహేంద్రసదృశద్యుతీ ।

స్నాతౌ దివ్యనిభైర్వస్త్రైః జగ్ముతుశ్శుభకుండలౌ ॥ 131.21 ॥

వరాభరణసంపన్నాః యయుస్తాశ్శుభకుండలాః ।

సుగ్రీవపత్న్యస్సీతా చ ద్రష్టుం నగరముత్సుకాః ॥ 131.22 ॥

అయోధ్యాయాం తు సచివాః రాజ్ఞో దశరథస్య యే ।

పురోహితం పురస్కృత్య మంత్రయామాసురర్థవత్ ॥ 131.23 ॥

అశోకో విజయశ్చైవ సుమంత్రశ్చైవ సంగతాః ।

మంత్రయన్ రామ వృద్ధ్యర్థమ్ ఋద్ధ్యర్థం నగరస్య చ ॥ 131.24 ॥

సర్వమేవాభిషేకార్థం జయార్హస్య మహాత్మనః ।  
 కర్తుమర్హథ రామస్య యద్యన్మంగళపూర్వకమ్ ॥ 131.25 ॥  
 ఇతి తే మంత్రిణస్సర్వే సందిశ్య తు పురోహితమ్ ।  
 నగరాన్నిర్యయుస్తార్థం రామదర్శనబుద్ధయః ॥ 131.26 ॥  
 హరియుక్తం సహస్రాక్షః రథమింద్ర ఇవానఘః ।  
 ప్రయయా రథమాస్థాయ రామో నగరముత్తమమ్ ॥ 131.27 ॥  
 జగ్రాహ భరతో రశ్మీన్ శత్రుఘ్నశ్చత్రమాదదే ।  
 లక్ష్మణో వ్యజనం తస్య మూర్ధ్ని సంపర్యవీజయత్ ॥ 131.28 ॥  
 శ్వేతం చ వాలవ్యజనం జగ్రాహ పురతస్థితః ।  
 అపరం చంద్రసంకాశం రాక్షసేంద్రో విభీషణః ॥ 131.29 ॥  
 ఋషిసంఘైస్తదాఽఽకాశే దేవైశ్చ సమరుద్గణైః ।  
 స్తూయమానస్య రామస్య శుశ్రువే మధురధ్వనిః ॥ 131.30 ॥  
 తతశ్శత్రుంజయం నామ కుంజరం పర్వతోపమమ్ ।  
 ఆరురోహ మహాతేజాః సుగ్రీవః ప్లవగర్షభః ॥ 131.31 ॥  
 నవనాగసహస్రాణి యయురాస్థాయ వానరాః ।  
 మానుషం విగ్రహం కృత్వా సర్వాభరణభూషితాః ॥ 131.32 ॥  
 శంఖశబ్దప్రణాదైశ్చ దుందుభీనాం చ నిస్వనైః ।  
 ప్రయయా పురుషవ్యాఘ్రః తాం పురీం హర్ష్యమాలినీమ్ ॥ 131.33 ॥  
 దదృశుస్తే సమాయాంతం రాఘవం సపురస్సరమ్ ।  
 విరాజమానం వపుషో రథేనాతిరథం తదా ॥ 131.34 ॥  
 తే వర్షయిత్వా కాకుత్స్థం రామేణ ప్రతినందితాః ।  
 అనుజగ్మూర్మహాత్మానం భ్రాతృభిః పరివారితమ్ ॥ 131.35 ॥  
 అమాత్యైర్బ్రాహ్మణైశ్చైవ తథా ప్రకృతిభిర్వృతః ।  
 శ్రియా విరురుచే రామః నక్షత్రైరివ చంద్రమాః ॥ 131.36 ॥  
 స పురోగామిభిస్తూర్యైః తాలస్వస్తికపాణిభిః ।  
 ప్రవ్యాహరద్భిర్ముదితైః మంగాళాని యయా వృతః ॥ 131.37 ॥  
 అక్షతం జాతరూపం చ గావః కన్యాస్తథా ద్విజాః ।  
 నరా మోదకహస్తాశ్చ రామస్య పురతో యయుః ॥ 131.38 ॥  
 సఖ్యం చ రామస్సుగ్రీవే ప్రభావం చానిలాత్మజే ।  
 వానరాణాం చ తత్కర్మ రాక్షసానాం చ తద్భలమ్ ।  
 విభీషణస్య సంయోగమ్ ఆచచక్షే చ మంత్రిణామ్ ॥ 131.39 ॥

శ్రుత్వా తు విస్మయం జగ్ముః అయోధ్యాపురవాసినః ॥ 131.40 ॥

ద్యుతిమానేతదాఖ్యాయ రామో వానరసంవృతః ।

హృష్టపుష్టజనాకీర్ణామ్ అయోధ్యాం ప్రవివేశ హ ॥ 131.41 ॥

తతో హ్యభ్యుచ్చయన్ పారాః పతాకాస్తే గృహే గృహే ।

ఐక్ష్యాకాధ్యుషితం రమ్యమ్ ఆససాద పితుర్లహమ్ ॥ 131.42 ॥

అథాబ్రవీద్రాజసుతః భరతం ధర్మిణాం వరమ్ ।

అర్థోపహితయా వాచా మధురం రఘునందనః ॥ 131.43 ॥

పితుర్భవనమాసాద్య ప్రవిశ్య చ మహాత్మనః ।

కౌసల్యాం చ సుమిత్రాం చ కైకేయామభివాద్య చ ॥ 131.44 ॥

యచ్చ మద్భవనం శ్రేష్ఠం సాశోకవనికం మహత్ ।

ముక్తా వైడూర్యసంకీర్ణం సుగ్రీవాయ నివేదయ ॥ 131.45 ॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా భరతస్సత్యవిక్రమః ।

పాణౌ గృహీత్వా సుగ్రీవం ప్రవివేశ తమాలయమ్ ॥ 131.46 ॥

తతస్త్వైలప్రదీపాంశ్చ పర్యంకాస్తరణాని చ ।

గృహీత్వా వివిశుః క్షిప్రం శత్రుఘ్నేన ప్రచోదితాః ॥ 131.47 ॥

ఉవాచ చ మహాతేజాః సుగ్రీవం రాఘవానుజః ।

అభిషేకాయ రామస్య దూతానాజ్ఞాపయ ప్రభో ॥ 131.48 ॥

సౌవర్ణాన్ వానరేంద్రాణాం చతుర్ణాం చతురో ఘటాన్ ।

దదౌ క్షిప్రం స సుగ్రీవః సర్వరత్నవిభూషితాన్ ॥ 131.49 ॥

యథా ప్రత్యూషసమయే చతుర్ణాం సాగరాంభసామ్ ।

పూర్ణైర్ఘటైః ప్రతీక్షధ్వం తథా కురుత వానరాః ॥ 131.50 ॥

ఏవముక్తా మహాత్మానః వానరా వారణోపమాః ।

ఉత్పేతుర్గనం శీఘ్రం గరుడా ఇవ శీఘ్రగాః ॥ 131.51 ॥

జాంబవాంశ్చ హనూమాంశ్చ వేగదర్శీ చ వానరాః ।

ఋషభశ్చైవ కలశాన్ జలపూర్ణానథానయన్ ॥ 131.52 ॥

నదీశతానాం పంచానాం జలం కుంభేషు చాహరన్ ।

పూర్వాత్సముద్రాత్కలశం జలపూర్ణమథానయత్ ॥ 131.53 ॥

సుషేణస్సత్త్వసంపన్నః సర్వరత్నవిభూషితమ్ ।

ఋషభో దక్షిణాత్పూర్ణం సముద్రాజ్జలమాహరత్ ॥ 131.54 ॥

రక్తచందనశాఖాభిః సంవృతం కాంచనం ఘటమ్ ।

గవయః పశ్చిమాత్తోయమ్ ఆజహార మహార్ణవాత్ ॥ 131.55 ॥

రత్నకుంభేన మహతా శీతం మారుతవిక్రమః ।

ఉత్తరాచ్చ జలం శీఘ్రం గరుడానిలవిక్రమః ॥ 131.56 ॥

ఆజహార స ధర్మాత్మా నలస్సర్వగుణాన్వితః ।

తతస్తైర్వానరశ్రేష్ఠైః ఆనీతం ప్రేక్ష్య తజ్జలమ్ ॥ 131.57 ॥

అభిషేకాయ రామస్య శత్రుఘ్నస్సచివైస్సహ ।

పురోహితాయ శ్రేష్ఠాయ సుహృద్భ్యశ్చ న్యవేదయత్ ॥ 131.58 ॥

- శ్రీరామస్య పట్టాభిషేకమహోత్సవఘట్టః -

తతస్స ప్రయతో వృద్ధః వసిష్ఠో బ్రాహ్మణైస్సహ ।

రామం రత్నమయే పీఠే సహసీతం న్యవేశయత్ ॥ 131.59 ॥

వసిష్ఠో వామదేవశ్చ జాబాలిరథ కాశ్యపః ।

కాత్యాయనస్సుయజ్ఞశ్చ గౌతమో విజయస్తథా ॥ 131.60 ॥

అభ్యషించన్నరవ్యాఘ్రం ప్రసన్నేన సుగంధినా ।

సలిలేన సహస్రాక్షం వసవో వాసవం యథా ॥ 131.61 ॥

ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణైః పూర్వం కన్యాభిర్మంత్రిభిస్తథా ।

యోధైశ్చైవాభ్యషించంస్తే సంప్రహృష్టాస్సనైగమైః ॥ 131.62 ॥

సర్వాషధిరసైర్దివ్యైః దైవతైర్నభసి స్థితైః ।

చతుర్భిర్లోకపాలైశ్చ సర్వైర్దేవైశ్చ సంగతైః ॥ 131.63 ॥

బ్రహ్మణా నిర్మితం పూర్వం కిరీటం రత్నశోభితమ్ ।

అభిషిక్తః పురా యేన మనుస్తం దీప్తతేజసమ్ ॥ 131.64 ॥

తస్యాన్వవాయే రాజానః క్రమాద్యేనాభిషేచితాః ।

సభాయాం హేమక్లృప్తాయాం శోభితాయాం మహాజనైః ॥ 131.65 ॥

రత్నైర్నానావిధైశ్చైవ చిత్రితాయాం సుశోభనైః ।

నానారత్నమయే పీఠే కల్పయిత్వా యథావిధి ॥ 131.66 ॥

కిరీటేన తతః పశ్చాత్ వసిష్ఠేన మహాత్మనా ।

ఋత్విగ్భిర్బ్రాహ్మణైశ్చైవ సమయోక్త్యత రాఘవః ॥ 131.67 ॥

ఛత్రం తు తస్య జగ్రాహ శత్రుఘ్నః పాండురం శుభమ్ ।

శ్వేతం చ వాలవ్యజనం సుగ్రీవో వానరేశ్వరః ॥ 131.68 ॥

అపరం చంద్రసంకాశం రాక్షసేంద్రో విభీషణః ।

మాలాం జ్వలంతీం వపుషా కాంచనీం శతపుష్కరామ్ ॥ 131.69 ॥

రాఘవాయ దదౌ వాయుః వాసవేన ప్రచోదితః ।

సర్వరత్నసమాయుక్తం మణిరత్నవిభూషితమ్ ॥ 131.70 ॥



ముక్తాహారం నరేంద్రాయ దదౌ శక్రప్రచోదితః ।  
 ప్రజగుర్దేవగంధర్వాః నన్పతుశ్చాస్పరోగణాః ॥ 131.71 ॥

అభిషేకే తదర్హస్య తదా రామస్య ధీమతః ।  
 భూమిస్సస్యవతీ చైవ ఫలవంతశ్చ పాదపాః ॥ 131.72 ॥

గంధవంతి చ పుష్పాణి బభూవూ రాఘవోత్సవే ।  
 సహస్రశతమశ్వానాం ధేనూనాం చ గవాం తథా ॥ 131.73 ॥

దదౌ శతం వృషాన్ పూర్వం ద్విజేభ్యో మనుజర్షభః ।  
 త్రింశత్కోటీర్హిరణ్యస్య బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ పునః ॥ 131.74 ॥

నానాభరణవస్త్రాణి మహార్హాణి చ రాఘవః ।  
 అర్కరశ్మి ప్రతీకాశాం కాంచనీం మణివిగ్రహమ్ ॥ 131.75 ॥

సుగ్రీవాయ స్రజం దివ్యం ప్రాయచ్ఛన్మనుజర్షభః ।  
 వైడూర్యమణిచిత్రే చ వజ్రరత్నవిభూషితే ॥ 131.76 ॥

వాలిపుత్రాయ ధృతిమాన్ అంగదాయాంగదే దదౌ ।  
 మణిప్రవరజుష్టం చ ముక్తాహారమనుత్తమమ్ ॥ 131.77 ॥

సీతాయై ప్రదదౌ రామః చంద్రరశ్మి సమప్రభమ్ ।  
 అరజే వాససీ దివ్యే శుభాన్యాభరణాని చ ॥ 131.78 ॥

అవేక్షమాణా వైదేహీ ప్రదదౌ వాయుసూనవే ।  
 అవముచ్యాత్మనః కంఠాత్ హారం జనకనందినీ ॥ 131.79 ॥

అవైక్షత హరీన్ సర్వాన్ భర్తారం చ ముహుర్ముహుః ।  
 తామింగితజ్జస్సంప్రేక్ష్య బభాషే జనకాత్మజామ్ ॥ 131.80 ॥

ప్రదేహి సుభగే హారం యస్య తుష్టాఽసి భామిని ।  
 తేజో ధృతిర్యశో దాక్ష్యం సామర్థ్యం వినయో నయః ॥ 131.81 ॥

పౌరుషం విక్రమో బుద్ధిః యస్మిన్నేతాని సర్వశః ।  
 దదౌ సా వాయుపుత్రాయ తం హారమసితేక్షణా ॥ 131.82 ॥

హనూమాంస్తేన హారేణ శుశుభే వానరర్షభః ।  
 చంద్రాంశుచయగౌరేణ శ్వేతాభ్రేణ యథాఽచలః ॥ 131.83 ॥

తతో ద్వివిదమైందాభ్యాం నీలాయ చ పరంతపః ।  
 సర్వాన్ కామగుణాన్ వీక్ష్య ప్రదదౌ వసుధాధిపః ॥ 131.84 ॥

సర్వవానరవృద్ధాశ్చ యే చాన్యే వానరేశ్వరాః ।  
 వాసోభిర్భూషణైశ్చైవ యథార్హం ప్రతిపూజితాః ॥ 131.85 ॥

విభీషణోఽథ సుగ్రీవః హనూమాన్ జాంబవాంస్తథా ।

సర్వవానరముఖ్యాశ్చ రామేణాక్లిష్టకర్మణా ।

యథార్హం పూజితాస్సర్వైః కామై రత్నైశ్చ పుష్కలైః ॥ 131.86 ॥

ప్రహృష్టమనసస్సర్వే జగ్మురేవ యథాగతమ్ ।

నత్వా సర్వే మహాత్మానం తతస్త్వే ప్లవగర్షభాః ॥ 131.87 ॥

విసృష్టాః పార్థివేంద్రేణ కిష్కింధామభ్యుపాగమన్ ।

సుగ్రీవో వానరశ్రేష్ఠః దృష్ట్వా రామాభిషేచనమ్ ।

పూజితశ్చైవ రామేణ కిష్కిందాం పావ్రిశత్ పురీం ॥ 131.88 ॥

విభీషణోఽపి ధర్మాత్మా సహ తైర్నైర్మతర్షభైః ।

లబ్ధ్యా కులధనం రాజా లంకాం ప్రాయాద్విభీషణః ॥ 131.89 ॥

స రాజ్యమఖిలం శాసన్ నిహతారిర్మహాయశాః ।

రాఘవః పరమోదారః శశాస పరయా ముదా ।

ఉవాచ లక్ష్మణం రామః ధర్మజ్ఞం ధర్మవత్సలః ॥ 131.90 ॥

ఆతిష్ఠ ధర్మజ్ఞ మయా సహేమాం, గాం పూర్వరాజాఽధ్యుషితాం బలేన ।

తుల్యం మయా త్వం పితృభిర్లుతా యా, తాం యౌవరాజ్యే ధురముద్వహస్వ ॥131.91॥

సర్వాత్మనా పర్యనునీయమానః, యదా న సామిత్రిరుపైతి యోగమ్ ।

నియుజ్యమానోఽపి చ యౌవరాజ్యే, తతోఽభ్యషించద్భరతం మహాత్మా ॥ 131.92 ॥

పౌండరీకాశ్వమేధాభ్యాం వాజపేయేన చాసకృత్ ।

అన్వైశ్చ వివిధైర్వజ్జైః అయజత్పార్థివర్షభః ॥ 131.93 ॥

రాజ్యం దశసహస్రాణి ప్రాప్య వర్షాణి రాఘవః ।

శతాశ్వమేధానాజహ్రే సదశ్వాన్ భూరిదక్షిణాన్ ॥ 131.94 ॥

ఆజానులంబబాహుస్సః మహాస్కంధః ప్రతాపవాన్ ।

లక్ష్మణానుచరో రామః పృథివీమన్వపాలయత్ ॥ 131.95 ॥

రాఘవశ్చాపి ధర్మాత్మా ప్రాప్య రాజ్యమనుత్తమమ్ ।

ఈజే బహువిధైర్వజ్జైః ససుహృత్ జ్ఞాతిబాంధవః ॥ 131.96 ॥

న పర్యదేవన్విధవా న చ వ్యాలకృతం భయమ్ ।

న వ్యాధిజం భయం వాఽపి రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 131.97 ॥

నిర్దస్యరభవల్లోకః నానర్థః కంచిదస్పృశత్ ।

న చ స్మ వృద్ధా బాలానాం ప్రేతకార్యాణి కుర్వతే ॥ 131.98 ॥

సర్వం ముదితమేవాసీత్ సర్వో ధర్మపరోఽభవత్ ।

రామమేవానుపశ్యంతః నాభ్యహింసన్ పరస్పరమ్ ॥ 131.99 ॥

- ఆసన్ వర్షసహస్రాణి తథా పుత్రసహస్రిణః ।  
నిరామయా విశోకాశ్చ రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 131.100 ॥
- రామో రామో రామ ఇతి ప్రజానామభవన్ కథాః ।  
రామభూతం జగదభూత్ రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥ 131.101 ॥
- నిత్యపుష్పా నిత్యఫలాః తరవస్కుంధవిస్తృతాః ।  
కాలే వర్షీ చ పర్జన్యః సుఖస్పర్శశ్చ మారుతః ॥ 131.102 ॥
- బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా లోభవివర్జితాః ।  
స్వకర్మసు ప్రవర్తంతే తుష్టాస్త్వైరేవ కర్మభిః ॥ 131.103 ॥
- ఆసన్ ప్రజా ధర్మరతాః రామే శాసతి నాన్యతాః ।  
సర్వే లక్షణసంపన్నాః సర్వే ధర్మపరాయణాః ॥ 131.104 ॥
- దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ ।  
భ్రాతృభిస్సహితశ్చ్రీమాన్ రామో రాజ్యమకారయత్ ॥ 131.105 ॥
- ధన్యం యశస్య మాయుష్యం రాజ్ఞాం చ విజయావహమ్ ।  
ఆదికావ్యమిదం త్వార్షం పురా వాల్మీకినా కృతమ్ ॥ 131.106 ॥
- యః పఠేచ్ఛుణుయాల్లోకే నరః పాపాద్విముచ్యతే ।  
పుత్రకామస్తు పుత్రాన్వై ధనకామో ధనాని చ ॥ 131.107 ॥
- లభతే మనుజో లోకే శ్రుత్వా రామాభిషేచనమ్ ।  
మహీం విజయతే రాజా రిపూంశ్చాప్యధితిష్ఠతి ॥ 131.108 ॥
- రాఘవేణ యథా మాతా సుమిత్రా లక్ష్మణేన చ ।  
భరతేనేవ కైకేయీ జీవపుత్రాస్తథా స్త్రియః ॥ 131.109 ॥
- భవిష్యంతి సదానందాః పుత్రపౌత్రసమన్వితాః ।  
శ్రుత్వా రామాయణమిదం దీర్ఘమాయుశ్చ విందతి ॥ 131.110 ॥
- రామస్య విజయం చైవ సర్వమక్లిష్టకర్మణః ।  
శృణోతి య ఇదం కావ్యమ్ ఆర్షం వాల్మీకినా కృతమ్ ॥ 131.111 ॥
- శ్రద్ధధానో జితక్రోధః దుర్గాణ్యతితరత్యసౌ ।  
సమాగమం ప్రవాసాంతే లభతే చాపి బాంధవైః ॥ 131.112 ॥
- ప్రార్థితాంశ్చ వరాన్ సర్వాన్ ప్రాప్నుయాదిహ రాఘవాత్ ।  
శ్రవణేన సురాస్పర్వే ప్రీయంతే సంప్రశృణ్వతామ్ ॥ 131.113 ॥
- వినాయకాశ్చ శామ్యంతి గృహే తిష్ఠంతి యస్య వై ।  
విజయేతి మహీం రాజా ప్రవాసీ స్వస్తిమాన్ వ్రజేత్ ॥ 131.114 ॥

స్త్రీయో రజస్వలాశ్శుత్వా పుత్రాన్ సూయురనుత్తమాన్ ।  
పూజయంశ్చ పఠంశ్చేమమ్ ఇతిహాసం పురాతనమ్ ॥ 131.115 ॥

సర్వసాపాత్ ప్రముచ్యేత దీర్ఘమాయురవాఘ్నుయాత్ ।  
ప్రణమ్య శిరసా నిత్యం శ్రోతవ్యం క్షత్రియైర్ద్విజాత్ ॥ 131.116 ॥

ఐశ్వర్యం పుత్రలాభశ్చ భవిష్యతి న సంశయః ।  
రామాయణమిదం కృత్స్నం శృణ్వతః పఠతస్సదా ॥ 131.117 ॥

ప్రీయతే సతతం రామః సహి విష్ణుస్సనాతనః ।  
ఆదిదేవో మహాబాహుః హరిర్నారాయణః ప్రభుః ।  
సాక్షాద్రామో రఘుశ్రేష్ఠః శేషో లక్ష్మణ ఉచ్యతే ॥ 131.118 ॥

కుటుంబవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిం, స్త్రీయశ్చ ముఖ్యాస్సుఖముత్తమం చ ।  
శ్రుత్వా శుభం కావ్యమిదం మహార్థం, ప్రాప్నోతి సర్వాం భువి చార్థసిద్ధిమ్ ॥ 131.119 ॥

ఆయుష్యమారోగ్యకరం యశస్యం, సౌభ్రాతృకం బుద్ధికరం సుఖం చ ।  
శ్రోతవ్యమేతన్నియమేన సద్భిః, ఆఖ్యానమోజస్కరమృద్ధికామైః ॥ 131.120 ॥

ఏవమేతత్పురావృత్తమ్ ఆఖ్యానం భద్రమస్తు వః ।  
ప్రవ్యాహరత విస్రబ్ధం బలం విష్ణోః ప్రవర్ధతామ్ ॥ 131.121 ॥

దేవాశ్చ సర్వే తుష్యంతి గ్రహణాచ్చవణాత్తథా ।  
రామాయణస్య శ్రవణాత్ తుష్యంతి పితరస్తథా ॥ 131.122 ॥

భక్త్యా రామస్య యే చేమాం సంహితామృషిణా కృతామ్ ।  
లేఖయంతీహ చ నరాః తేషాం వాసస్త్రివిష్టపే ॥ 131.123 ॥ (2 సార్లు)

రామభద్ర మహేష్వాస రఘువీరనృపోత్తమ ।  
భో దశాస్యాన్తకాఽస్మాకం రక్షాం దేహి శ్రియం చ తే ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే యుద్ధకాండే**  
**శ్రీరామపట్టాభిషేకో నామ ఏకత్రింశదుత్తరశతతమస్సర్గః**



**అథ శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే బాలకాండే ప్రథమస్సర్గః**

తపస్స్వాధ్యాయనిరతం తపస్వీ వాగ్విదాం వరం ।  
నారదం పరిపప్రచ్చ వాల్మీకిర్మునిపుంగవమ్ ॥ 1 ॥

కో న్వస్మిన్ సాంప్రతం లోకే గుణవాన్ కశ్చ వీర్యవాన్ ।  
ధర్మజ్ఞశ్చ కృతజ్ఞశ్చ సత్యవాక్యో దృఢవ్రతః ॥ 2 ॥

చారిత్రేణ చ కో యుక్తః సర్వభూతేషు కో హితః ।  
విద్వాన్ కః కస్సమర్థశ్చ కశ్చైక ప్రియదర్శనః ॥ 3 ॥

ఆత్మవాన్ కో జితక్రోధః ద్యుతిమాన్ కోఽనసూయకః ।  
 కస్య బిభ్యతి దేవాశ్చ జాతరోషస్య సంయుగే ॥ 4 ॥  
 ఏతదిచ్ఛామ్యహం శ్రోతుం పరం కౌతూహలం హి మే ।  
 మహార్షే త్వం సమర్థోఽసి జ్ఞాతు మేవంవిధం నరమ్ ॥ 5 ॥  
 శ్రుత్వా చైతత్ త్రిలోకజ్ఞః వాల్మీకేర్నారదో వచః ।  
 శ్రూయతామితి చామన్త్ర్య ప్రహృష్టో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ 6 ॥  
 బహవో దుర్లభాశ్చైవ యే త్వయా కీర్తితా గుణాః ।  
 మునే వక్ష్యామ్యహం బుద్ధ్వా తైర్ముక్తశ్చూయతాం నరః ॥ 7 ॥  
 ఇక్ష్యాకువంశప్రభవః రామో నామ జనైశ్శుతః ।  
 నియతాత్మా మహావీర్యః ద్యుతిమాన్ ధృతిమాన్ వశీ ॥ 8 ॥  
 బుద్ధిమాన్ నీతిమాన్ వాగ్మీ శ్రీమాన్ శత్రునిబర్హణః ।  
 విపులాంసో మహాబాహుః కంబుగ్రీవో మహాహనుః ॥ 9 ॥ ॥  
 మహేలారస్కో మహేష్వాసః గూఢజత్రురరిందమః ।  
 ఆజానుబాహుస్సుశిరాః సులలాటస్సువిక్రమః ॥ 10 ॥  
 సమస్సమవిభక్తాంగః స్నిగ్ధవర్ణః ప్రతాపవాన్ ।  
 పీనవక్షో విశాలాక్షః లక్ష్మీవాన్ శుభలక్షణః ॥ 11 ॥  
 ధర్మజ్ఞస్సత్యసంధశ్చ ప్రజానాం చ హితే రతః ।  
 యశస్వీ జ్ఞానసమ్పన్నః శుచిర్వశ్యస్సమాధిమాన్ ॥ 12 ॥  
 ప్రజాపతిసమశ్శ్రీమాన్ ధాతా రిపునిషూదనః ।  
 రక్షితా జీవలోకస్య ధర్మస్య పరిరక్షితా ॥ 13 ॥  
 రక్షితా స్వస్య ధర్మస్య స్వజనస్య చ రక్షితా ।  
 వేదవేదాంగతత్త్వజ్ఞః ధనుర్వేదే చ నిష్ఠితః ॥ 14 ॥  
 సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞః స్మృతిమాన్ ప్రతిభానవాన్ ।  
 సర్వలోకప్రియస్సాధుః అదీనాత్మా విచక్షణః ॥ 15 ॥  
 సర్వదాభిగతస్సద్భిః సముద్ర ఇవ సింధుభిః ।  
 ఆర్యస్సర్వసమశ్చైవ సదైవ ప్రియదర్శనః ॥ 16 ॥  
 స చ సర్వగుణోపేతః కౌసల్యానందవర్ధనః ।  
 సముద్ర ఇవ గాంభీర్యే ధైర్యేణ హిమవానివ ॥ 17 ॥  
 విష్ణునా సదృశో వీర్యే సోమవత్ప్రియదర్శనః ।  
 కాలాగ్నిసదృశః క్రోధే క్షమయా పృథివీ సమః ।  
 ధనదేన సమస్త్యాగే సత్యే ధర్మ ఇవాపరః ॥ 18 ॥



తమేవం గుణసంపన్నం రామం సత్యపరాక్రమమ్ ।  
జ్యేష్ఠం శ్రేష్ఠగుణైర్యుక్తం ప్రియం దశరథస్సుతం ॥ 19 ॥

ప్రకృతీనాం హితైర్యుక్తం ప్రకృతిప్రియకామ్యయా ।  
యావరాజ్యేన సంయోక్తుం ఐచ్ఛత్ ప్రీత్యా మహీపతిః ॥ 20 ॥

తస్యాభిషేకసమ్భరాన్ దృష్ట్వా భార్యాఽథ కైకయా ॥ 21 ॥  
పూర్వం దత్తవరా దేవీ వరమేనమయాచత ।  
వివాసనం చ రామస్య భరతస్యాభిషేచనమ్ ॥ 22 ॥

స సత్యవచనాచ్ఛైవ ధర్మపాశేన సంయతః ।  
వివాసయామాస సుతం రామం దశరథః ప్రియమ్ ॥ 23 ॥

స జగామ వనం వీరః ప్రతిజ్ఞామనుసాలయన్ ।  
పితుర్వచననిర్దేశాత్ కైకేయ్యాః ప్రియకారణాత్ ॥ 24 ॥

తం వ్రజంతం ప్రియో భ్రాతా లక్ష్మణోఽనుజగామ హ ।  
స్నేహోద్వినయసంపన్నః సుమిత్రానన్దవర్ధనః ।  
భ్రాతరం దయితో భ్రాతుః సాభ్రాత్రమనుదర్శయన్ ॥ 25 ॥

రామస్య దయితా భార్యా నిత్యం ప్రాణసమాహితా ।  
జనకస్య కులే జాతా దేవమాయేవ నిర్మితా ॥ 26 ॥

సర్వలక్షణసంపన్నా నారీణాముత్తమా వధూః ।  
సీతాఽప్యనుగతా రామం శశినం రోహిణీ యథా ॥ 27 ॥

షారైరనుగతో దూరం పిత్రా దశరథేన చ ॥ 28 ॥

శృంగిబేరపురే సూతం గంగాకూలే వ్యసర్జయత్ ।  
గుహమాసాద్య ధర్మాత్మా నిషాదాధిపతిం ప్రియమ్ ॥ 29 ॥

గుహేన సహితో రామః లక్ష్మణేన చ సీతయా ।  
తే వనేన వనం గత్వా నదీస్తీర్భ్యా బహూదకాః ॥ 30 ॥

చిత్రకూటమనుప్రాప్య భరద్వాజస్య శాసనాత్ ।  
రమ్యమావసథం కృత్వా రమమాణా వనే త్రయః ।  
దేవగంధర్వ సంకాశాః తత్ర తే న్యవసన్ సుఖం ॥ 31 ॥

చిత్రకూటం గతే రామే పుత్రశోకాతురస్తదా ।  
రాజా దశరథస్స్వర్గం జగామ విలపన్ సుతం ॥ 32 ॥

మృతే తు తస్మిన్ భరతః వశిష్ఠప్రముఖైర్విజైః ।  
నియుజ్యమానో రాజ్యాయ వైచ్ఛద్రాజ్యం మహాబలః ॥ 33 ॥

స జగామ వనం వీరః రామపాదప్రసాదకః ॥ 34 ॥

గత్వా తు సమహాత్మానం రామం సత్యపరాక్రమం ।  
అయాచద్బ్రాతరం రామం ఆర్యభావపురస్కృతః ।  
త్వమేవ రాజా ధర్మజ్ఞః ఇతి రామం వచోఽబ్రవీత్ ॥ 35 ॥

రామోఽపి పరమోదారః సుముఖస్సుమహాయశాః ।  
న చైచ్ఛత్ పితురాదేశాత్ రాజ్యం రామో మహాబలః ॥ 36 ॥

పాదుకే చాస్య రాజ్యాయ న్యాసం దత్వా పునః పునః ।  
నివర్తయామాస తతః భరతం భరతాగ్రజః ॥ 37 ॥

స కామమనవాప్యైవ రామపాదావువస్పృశన్ ।  
నందిగ్రామేఽకరోద్రాజ్యం రామాగమన కాంక్షయా ॥ 38 ॥

గతే తు భరతే శ్రీమాన్ సత్యసంధో జితేంద్రియః ॥ 39 ॥

రామస్తు పునరాలక్ష్య నాగరస్య జనస్య చ ।  
తత్రాగమనమేకాగ్రః దణ్ణకాన్ ప్రవివేశ హ ॥ 40 ॥

ప్రవిశ్య తు మహారణ్యం రామో రాజీవలోచనః ।  
విరాధం రాక్షసం హత్వా శరభంగం దదర్శ హ ।  
సుతీక్ష్ణం చాప్యగస్త్యం చ అగస్త్యభ్రాతరం తథా ॥ 41 ॥

అగస్త్యవచనాచ్చైవ జగ్రాహైంద్రం శరాసనమ్ ।  
ఖడ్గం చ పరమప్రీతః తూణీ చాక్షయ సాయకౌ ॥ 42 ॥

వసతస్తస్య రామస్య వనే వనచరైస్సహ ।  
ఋషయోఽభ్యాగమన్ సర్వే వధాయాసుర రక్షసాం ॥ 43 ॥

స తేషాం ప్రతిశుశ్రావ రాక్షసానాం తథా వనే ॥ 44 ॥

ప్రతిజ్ఞాతశ్చ రామేణ వధస్సంయతి రక్షసాం ।  
ఋషీణామగ్నికల్పానాం దండకారణ్యవాసినామ్ ॥ 45 ॥

తేన తత్రైవ వసతా జనస్థాననివాసినీ ।  
విరూపితా శూర్పణఖా రాక్షసీ కామరూపిణీ ॥ 46 ॥

తతశ్శూర్పణఖావాయాత్ ఉద్యుక్తాన్ సర్వరాక్షసాన్ ।  
ఖరం త్రిశిరసం చైవ దూషణం చైవ రాక్షసమ్ ।  
నిజఘాన రణే రామః తేషాం చైవ పదానుగాన్ ॥ 47 ॥

వనే తస్మిన్నివసతా జనస్థాననివాసినామ్ ।  
రక్షసాం నిహతాన్యాసన్ సహస్రాణి చతుర్దశ ॥ 48 ॥

తతో జ్ఞాతివధం శృత్వా రావణః క్రోధమూర్ఛితః ।  
సహాయం వరయామాస మారీచం నామ రాక్షసం ॥ 49 ॥

వార్యమాణస్సుబహుశః మారీచేన స రావణః ।  
న విరోధో బలవతా క్షమో రావణ తేన తే ॥ 50 ॥

అనాదృత్య తు తద్వాక్యం రావణః కాలచోదితః ।  
జగామ సహ మారీచం తస్యాశ్రమపదం తదా ॥ 51 ॥

తేన మాయావినా దూరమ్ అపవాహ్య నృపాత్మజౌ ।  
జహార భార్యాం రామస్య గృధ్రం హత్వా జటాయుషమ్ ॥ 52 ॥

గృధ్రం చ నిహతం దృష్ట్వా హృతాం శ్రుత్వా చ మైథిలీం ।  
రాఘవశ్శోకసంతప్తః విలలాపాకులేంద్రియః ॥ 53 ॥

తతస్త్వైవ శోకేన గృధ్రం దగ్ధ్యా జటాయుషమ్ ॥ 54 ॥

మార్గమాణో వనే సీతాం రాక్షసం సందదర్శ హ ।  
కబంధం నామ రూపేణ వికృతం ఘోరదర్శనం ।  
తం నిహత్య మహాబాహుః దదాహ స్వర్గతశ్చ సః ॥ 55 ॥

స చాస్య కథయామాస శబరీం ధర్మచారిణీమ్ ।  
శ్రమణీం ధర్మనిపుణామ్ అభిగచ్ఛేతి రాఘవమ్ ॥ 56 ॥

సోఽభ్యగచ్ఛన్మహాతేజాః శబరీం శత్రుసూదనః ।  
శబర్యా పూజితస్సమ్యక్ రామో దశరథాత్మజః ॥ 57 ॥

పంపాతీరే హనూమతా సంగతో వానరేణ హ ।  
హనూమద్వచనాచ్ఛైవ సుగ్రీవేణ సమాగతః ॥ 58 ॥

సుగ్రీవాయ చ తత్సర్వం శంసద్రామో మహాబలః ।  
ఆదితస్తద్యథావృత్తం సీతాయాశ్చ విశేషతః ॥ 59 ॥

సుగ్రీవశ్చాపి తత్సర్వం శ్రుత్వా రామస్య వానరః ।  
చకార సఖ్యం రామేణ ప్రీతశ్చైవాగ్ని సాక్షికమ్ ॥ 60 ॥

తతో వానరరాజేన వైరానుకథనం ప్రతి ।  
రామాయావేదితం సర్వం ప్రణయాద్దుఃఖితేన చ ॥ 61 ॥

ప్రతిజ్ఞాతం చ రామేణ తదా వాలివధం ప్రతి ।  
వాలినశ్చ బలం తత్ర కథయామాస వానరః ॥ 62 ॥

సుగ్రీవశ్చంకితశ్చాసీత్ నిత్యం వీర్యేణ రాఘవే ॥ 63 ॥  
రాఘవప్రత్యయార్ద్రం తు దుందుభేః కాయముత్తమం ।  
దర్శయామాస సుగ్రీవః మహాపర్వతసన్నిభమ్ ॥ 64 ॥

ఉత్సృయిత్వా మహాబహుః ప్రేక్ష్య చాస్థి మహాబలః ।  
పాదాంగుష్ఠేన చిక్షేప సమ్పూర్ణం దశయోజనమ్ ॥ 65 ॥

బిభేద చ పునస్సాలాన్ సపైకేన మహేషుణా ।  
గిరిం రసాతలం చైవ జనయన్ ప్రత్యయం తదా ॥ 66 ॥

తతః ప్రీతమనాస్తేన విశ్వస్తస్య మహాకపిః ।  
కిష్కింధాం రామసహితః జగామ చ గుహాం తదా ॥ 67 ॥

తతోఽగర్జద్ధరివరః సుగ్రీవో హేమపింగళః ।  
తేన నాదేన మహతా నిర్జగామ హరీశ్వరః ॥ 68 ॥

అనుమాన్య తదా తారాం సుగ్రీవేణ సమాగతః ।  
నిజఘాన చ తత్రైవం శరేణైకేన రాఘవః ॥ 69 ॥

తతస్సుగ్రీవవచనాత్ హత్వా వాలినమాహవే ।  
సుగ్రీవమేవ తద్రాజ్యే రాఘవః ప్రత్యపాదయత్ ॥ 70 ॥

స చ సర్వాన్ సమానీయ వానరాన్ వానరర్షభః ।  
దిశః ప్రస్థాపయామాస దిదృక్షుర్జనకాత్మజామ్ ॥ 71 ॥

తతో గృధ్రస్య వచనాత్ సమ్పాతేర్లనుమాన్ బలీ ।  
శతయోజనవిస్తీర్ణం పుష్లువే లవణార్ణవమ్ ॥ 72 ॥

తత్ర లంకాం సమాసాద్య పురీం రావణపాలితాం ।  
దదర్శ సీతాం ధ్యాయంతీమ్ అశోకవనికాం గతామ్ ॥ 73 ॥

నివేదయిత్వాభిజ్ఞానం ప్రవృత్తిం చ నివేద్య చ ।  
సమాశ్వాస్య చ వైదేహీం మర్దయామాస తోరణమ్ ॥ 74 ॥

పంచసేనాగ్రగాన్ హత్వా సప్తమంత్రిసుతానపి ।  
శూరమక్షం చ నిష్పిష్య గ్రహణం సముపాగమత్ ॥ 75 ॥

అస్త్రేణోస్మక్తమాత్మానం జ్ఞాత్వా పైతామహాద్వరాత్ ।  
మర్షయన్ రాక్షసాన్ వీరః యంత్రిణస్తాన్ యదృచ్ఛయా ॥ 76 ॥

తతో దగ్ధ్వా పురీం లంకాం ఋతే సీతాం చ మైథిలీం ।  
రామాయ ప్రియమాఖ్యాతుం పునరాయాన్మహాకపిః ॥ 77 ॥

సోఽభిగమ్య మహాత్మానం కృత్వా రామం ప్రదక్షిణం ।  
న్యవేదయదమేయాత్మా దృష్టా సీతేతి తత్త్వతః ॥ 78 ॥

తతస్సుగ్రీవసహితః గత్వా తీరం మహేలాదధేః ।  
సముద్రం క్షోభయామస శరైరాదిత్యసన్నిభైః ॥ 79 ॥

దర్శయామాస చాత్మానం సముద్రస్సరితాంపతిః ।  
 సముద్రవచనాఞ్చైవ నలం సేతుమకారయత్ ॥ 80 ॥

తేన గత్వాపురీం లంకాం హత్వా రావణమాహవే ।  
 రామస్సీతామనుప్రాప్య పరాం వ్రీడాముపాగమత్ ॥ 81 ॥

తామువాచ తతో రామః పరుషం జనసంసది ।  
 అమృష్యమాణా సా సీతా వివేశ జ్వలనం సతి ॥ 82 ॥

తతోఽగ్నివచనాత్సీతాం జ్ఞాత్వా విగతకల్మషాం ।  
 బభౌ రామస్సంప్రహృష్టః పూజితస్సర్వదైవతైః ॥ 83 ॥

కర్మణా తేన మహతా త్రైలోక్యం స చరాచరం ।  
 సదేవర్షిగణం తుష్టం రాఘవస్య మహాత్మనః ॥ 84 ॥

అభిషిచ్య చ లంకాయాం రాక్షసేంద్రం విభీషణం ।  
 కృతకృత్యస్తదా రామః విజ్వరః ప్రముమోద హ ॥ 85 ॥

దేవతాభ్యో వరం ప్రాప్య సముత్థాప్య చ వానరాన్ ।  
 అయోధ్యాం ప్రస్థితో రామః పుష్పకేణ సుహృద్భృతః ॥ 86 ॥

భరద్వాజాశ్రమం గత్వా రామస్సత్యపరాక్రమః ।  
 భరతస్యాన్తికం రామః హనూమంతం వ్యసర్జయత్ ॥ 87 ॥

పునరాఖ్యాయికాం జల్పన్ సుగ్రీవసహితశ్చ సః ।  
 పుష్పకం తత్సమారుహ్య నందిగ్రామం యయౌ తదా ॥ 88 ॥

నందిగ్రామే జటాన్ హిత్వా భ్రాతృభిస్సహితోఽనఘః ।  
 రామస్సీతామనుప్రాప్య రాజ్యం పునరవాప్తవాన్ ॥ 89 ॥

ప్రహృష్టో ముదితో లోకః తుష్టః పుష్టస్సుధార్మికః ।  
 నిరామయో హ్యరోగశ్చ దుర్భిక్షభయవర్జితః ॥ 90 ॥

న పుత్రమరణం కించిత్ ద్రక్ష్యన్తి పురుషాః క్వచిత్ ।  
 నార్యశ్చావిధవా నిత్యం భవిష్యంతి పతివ్రతాః ॥ 91 ॥

న చాగ్నిజం భయం కించిత్ నాప్పు మజ్జన్తి జన్తవః ।  
 న వాతజం భయం కించిత్ నాపి జ్వరకృతం తథా ।  
 న చాపి క్షుద్భయం తత్ర న తస్కరభయం తథా ॥ 92 ॥

నగరాణి చ రాష్ట్రాణి ధనధాన్యయుతాని చ ।  
 నిత్యం ప్రముదితాస్సర్వే యథా కృతయుగే తథా ॥ 93 ॥

అశ్వమేధశతైరిష్ట్యా తథా బహుసువర్ణకైః ॥ 94 ॥



గవాం కోట్యయుతం దత్వా విద్వద్భ్యో విధిపూర్వకం ।  
అసంఖ్యేయం ధనం దత్వా బ్రాహ్మణేభ్యో మహాయశాః ॥ 95 ॥

రాజవంశాన్ శతగుణాన్ స్థాపయిష్యతి రాఘవః ।  
చాతుర్వర్ణ్యం చ లోకేస్మిన్ స్వే స్వే ధర్మే నియోజ్యతి ॥ 96 ॥

దశవర్షసహస్రాణి దశవర్షశతాని చ ।  
రామో రాజ్యముపాసిత్యా బ్రహ్మలోకం ప్రయాస్యతి ॥ 97 ॥

ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం పుణ్యం వేదైశ్చ సమ్మితం ।  
యః పఠేత్ రామచరితం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే ॥ 98 ॥

ఏతదాఖ్యానమాయుష్యం పఠన్ రామాయణం నరః ।  
సపుత్రపౌత్రస్సగణః ప్రేత్య స్వర్గే మహీయతే ॥ 99 ॥

పఠన్ ద్విజో వాగ్మషభత్వమీయాత్, స్యాత్ క్షత్రియో భూమిపతిత్వమీయాత్  
వణిగ్జనః పణ్యఫలత్వమీయాత్, జనశ్చ శూద్రోఽపి మహత్త్వమీయాత్ ॥ 100 ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీమద్రామాయణే ఆదికావ్యే బాలకాండే వ్రథమన్సర్గః**



**శ్రీరామస్తుతిః -**

ఆపదామపహర్తారం దాతారం సర్వసంపదాం ।  
లోకాభిరామం శ్రీరామం భూయో భూయో నమామ్యహమ్ ॥

**ఫలశ్రుతిః -**

కుటుంబవృద్ధిం ధనధాన్యవృద్ధిం, స్త్రియశ్చ ముఖ్యాస్సుఖముత్తమం చ ।  
శ్రుత్వా శుభం కావ్యమిదం మహార్థం, ప్రాప్నోతి సర్వాం భువి చార్థసిద్ధిమ్ ॥

**శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మణే నమః**



**అథ శ్రీనాసిష్ఠ మహారామాయణే వాల్మీకీయే ఉత్పత్తివ్రకరణే ఏకోనసప్తతితమన్సర్గః**

**శ్రీ వసిష్ఠ ఉవాచ -**

అథ వర్షసహస్రేణ, తాం పితామహ ఆయయౌ ।  
దారుణం హి తపస్సిద్ధ్యై, విషాగ్నిరపి శీతలః ॥ 1 ॥

మనసైవ ప్రణమ్యైనం, సా తథైవ స్థితా సతీ ।  
కో వరః క్షుచ్ఛమాయాఽలమ్, ఇతి చింతాన్వితాఽభవత్ ॥ 2 ॥

ఆస్మృతం ప్రార్థయిష్యేఽహం, వరమేకమిమం విభుం ।  
అనాయసీ చాయసీ చ, స్యామహం జీవసూచికా ॥ 3 ॥

అస్యోక్త్యా ద్వివిధా సూచిః, భూత్వా లక్ష్యా విశామ్యహం ।  
ప్రాణినాం సహసర్వేషాం, హృదయం సురభిర్యథా ॥ 4 ॥

యథాభిమతమేతేన, గ్రసేయం సకలం జగత్ ।  
 క్రమేణ క్షుద్వినాశాయ, క్షుద్వినాశః పరం సుఖమ్ ॥ 5 ॥  
 ఇతి సంచింతయంతీం తామ్, ఉవాచ కమలాలయః ।  
 అన్యదృశ్యాస్తథా దృష్ట్వా, స్తనితాభ్రవోపమమ్ ॥ 6 ॥

బ్రహ్మోవాచ -

పుత్రి కర్కటికే, రక్షః కులశైలాభ్రమాలికే ।  
 ఉత్తిష్ఠ త్వం తు తుష్టోఽస్మి, గృహాణాభిమతం వరం ॥ 7 ॥

కర్కట్యువాచ -

భగవన్ భూతభవ్యేశ, స్యామహం జీవసూచికా ।  
 అనాయసీ చాయసీ చ, విధేఽర్పయసి చేద్వరం ॥ 8 ॥

శ్రీ వసిష్ఠ ఉవాచ -

ఏవమస్త్వితి తాముక్త్వా, పునరాహ పితామహః ।  
 సూచికా సోపసర్గా త్వం, భవిష్యసి విషూచికా ॥ 9 ॥  
 సూక్ష్మయా మాయయా, సర్వలోకహింసాం కరిష్యసి ।  
 దుర్భోజనా దురారంభాః, మూర్ఘా దుఃస్థితయశ్చ యే ॥ 10 ॥  
 దుర్దేశవాసినో దుష్టాః, తేషాం హింసాం కరిష్యసి ।  
 ప్రవిశ్యాఽహృదయం ప్రాణైః, పద్మస్త్రీహాది బాధనాత్ ॥ 11 ॥  
 వాతలేఖాత్మికా వ్యాధిః, భవిష్యసి విషూచికా ।  
 సగుణం విగుణం చైవ, జనమాసాదయిష్యసి ॥ 12 ॥  
 గుణాన్వితచిత్సార్థం, మంత్రోఽయం తు మయోచ్యతే ।

బ్రహ్మోవాచ -

హిమాద్రేరుత్తరే పార్వ్యే, కర్కటి నామ రాక్షసీ ॥ 13 ॥  
 విషూచికాఽభిధానా సా, నామ్నాప్యన్యాయ బాధికా ।

తస్యాః మంత్రః ।

ఓం, హ్రీం, హ్రోం, రీం, రాం, విష్ణు శక్తయే నమః (3 సార్లు)

ఓం, నమో భగవతి, విష్ణుశక్తిమేనాం.

ఓం, హర హర, నయ నయ, పచ పచ, మథ మథ,

ఉత్పాదయ ఉత్పాదయ, దూరే కురు స్వాహా.

హిమవంతం గచ్ఛ, జీవ, సః, సః, సః, చంద్రమండల గతోఽసి స్వాహా । (3 సార్లు)

ఇతి మంత్రీ మహామంత్రం, న్యస్య వామకరోదరే ।  
 మార్జయేదాతురాకారం, తేన హస్తేన సంయుతః ॥ 14 ॥

హిమశైలాభిముఖ్యేన, విద్రుతాం తాం విచింతయేత్ ।  
 కర్కటిం కర్కశాక్రందాం, మంత్రముద్గరమర్దితాం ॥ 15 ॥

ఆతురం చింతయేచ్ఛంద్రే, రసాయన హృదిస్థితం ।  
అజరామరణం యుక్తం, ముక్తం సర్వాధివిభ్రమైః ॥ 16 ॥

సాధకో హి శుచిర్భుత్వా, స్వాచాంతస్సుసమాహితః ।  
క్రమేణానేన సకలాం, ప్రోచ్ఛినత్తి విషూచికామ్ ॥ 17 ॥

ఇతి గగనగతః, త్రిలోకనాథః, గగనగసిద్ధగృహీత, సిద్ధమంత్రః ।  
గతః, ఉపగతశక్రవంద్యమానః, నిజపురమ్, అక్షయమ్, ఆయమ్, ఉజ్జ్వలశ్రీః ॥ 18 ॥

**ఇత్యార్షే శ్రీవాసిష్ఠమహారామాయణే వాల్మీకీయే ఉత్పత్తిప్రకరణే  
విషూచికామంత్రకథనం నామ ఏకోనసప్తతితమస్కర్ణః**



- అథ క్షమాప్తార్థనా** - యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।  
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥
- అథ భగవత్సమర్పణమ్** - కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా  
బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేః స్వభావాత్ ।  
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై  
నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥
- అథ మంగళమ్** - శ్రీయః కాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।  
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

